

Julkisuuslain mukainen tietopyyntö Pelkosenniemen kunnan tilapäisen valiokunnan prosessiin, kunnanhallituksen lausunnon valmisteluun, esityslistamenettelyyn tai kunnanhallituksen puheenjohtajiston luottamuksen arviointiin liittyen.

Pelkosenniemen kunnan kirjaamoon on saapunut Matti Torvisen jättämä tietopyyntö 25.5.2026. Tietopyynnössä oli pyydetty vt. kunnanjohtajan ja talous- ja hallintopäällikön sekä elinvoimajohtajan välisiä sähköposteja ajalla 1.4.-25.5.2026. Tietopyyntö oli rajattu koskemaan niitä viestejä, jotka liittyvät Pelkosenniemen kunnan tilapäisen valiokunnan prosessiin, kunnanhallituksen lausunnon valmisteluun, esityslistamenettelyyn tai kunnanhallituksen puheenjohtajiston luottamuksen arviointiin.

Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta § 1 mukaan viranomaisten asiakirjat ovat julkisia, jollei tässä tai muussa laissa erikseen toisin säädetä.

Tietopyyntöön vastaamisessa tarkastellaan kuuluvatko pyydetty asiakirja julkisuuslain soveltamisalaan (JulkL 4–5 §). Tietopyynnössä pyydetään sähköpostikeskusteluja, jolloin arvioitavaksi tulee ovatko pyydetyt sähköpostiviestit viranomaisen asiakirjoja ja/tai katsotaanko ne julkisuuslain 5 §:n 4 momentin perusteella lain soveltamisalaan kuuluviksi asiakirjoiksi.

Viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (jäljempänä julkisuuslaki) 5 §:n 2 momentin mukaan viranomaisen asiakirjalla tarkoitetaan viranomaisen hallussa olevaa asiakirjaa, jonka viranomainen tai sen palveluksessa oleva on laatinut taikka joka on toimitettu viranomaiselle asian käsittelyä varten tai muuten sen toimialaan tai tehtäviin kuuluvassa asiassa.

Julkisuuslain 5 §:n 3 momentin 2 kohdan mukaan viranomaisen asiakirjana ei pidetä 5 momentissa säädetyin poikkeuksin viranomaisen palveluksessa olevan tai viranomaisen toimeksiannosta toimivan laatimia muistiinpanoja taikka sellaisia luonnoksia, joita laatija ei ole vielä antanut esittelyä tai muuta asian käsittelyä varten.

Julkisuuslakia koskeva hallituksen esityksen (HE 30/1998 vp) yksityiskohtaisissa perusteluissa todetaan lain 5 §:n 3 momentin 2 kohdan osalta muun ohella, että tavallista on, että asiaa käsittelevällä virkamiehellä on eriasteisia hahmotelmia, asiakysymyslistoja ja muita muistiinpanoja ja luonnoksia valmisteltavana olevasta asiasta. Näitä ei voida vielä pitää viranomaisen asiakirjoina, koska niitä ei ole tarkoitettukaan asiakirjoiksi, joihin asian käsittely perustuu. Virkamiehen luonnos tulisi lain soveltamisalan piiriin silloin, kun se on annettu esittelyä tai muuta asian käsittelyä varten. Edellytyksenä toisin sanoen on, että asiakirja on irtaantunut valmistelijalta ja siirtynyt asiasta päättävälle tai asiaa muutoin käsittelevälle.

Lain esitöissä todetaan 5 §:n 4 momentin osalta muun ohella, että

viranomaisissa toimivien välistä yhteydenpitoa varten laadituilla asiakirjoilla tarkoitetaan viranomaisen sisäisiä kokouksia tai sisäistä hallintoa varten laadittuja viestejä, tiedotteita, muistioita, pöytäkirjoja ja muita sellaisia asiakirjoja. Viranomaisen lukuun toimeksiantotehtäviä suorittavien ja viranomaisissa toimivien neuvottelua ja muuta yhteydenpitoa varten laadittuja asiakirjoja pidettäisiin ehdotuksen mukaan viranomaisen sisäisinä asiakirjoina. Merkittävä osa momentissa tarkoitettusta aineistosta on vapaamuotoisia tiedotteita tai muita keskusteluja korvaavia viestejä, joita ei käytännössä edes luetteloida tai arkistoida. Momentissa ei siten ole kysymys asiakirjoista, jotka kuvaisivat julkisen vallan käyttämistä, eikä niitä siten voida pitää julkisuusperiaatteen toteutumisen kannalta keskeisinä asiakirjoina. Säännöstä on pidettävä välttämättömänä selkeyssyistä sekä viranomaisissa toimivien mielipiteen vaihdon ja muiden normaalien kommunikointimahdollisuuksien turvaamiseksi.

Virkamies voi antaa sinänsä tietyn asiaan käsittelyynkin liittyvän alustavan luonnoksen esimiehelle tarkemman ohjauksen saamiseksi tai asiasta käytävää keskustelua varten ilman, että tällainen luonnos tulkitaan viranomaisen asiakirjaksi. Lain esitöiden perusteella julkisuuslain 5 §:n 4 momentin keskeisenä tarkoituksena on puolestaan turvata viranomaisen sisäisen kommunikoinnin ja mielipiteenvaihdon vapauden säilyminen. Tältä osin korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisukäytännössä (KHO 2017:157) on otettu huomioon, että sähköpostiviestintä on viranomaisten ja virkamiesten välisessä neuvotteluluonteisessa yhteydenpidossa huomattavasti keskeisemmässä asemassa kuin julkisuuslain tullessa voimaan vuonna 1999. Lain tullessa voimaan mielipiteidenvaihto tapahtui useimmiten puhelimitse, jolloin keskustelusta ei synny asiakirjaa. Julkisuusperiaatteesta säädettyyn poikkeuksena viimeksi mainitussa momentissa tarkoitettu sisäinen työskentely on kuitenkin perusteltua määritellä suppeasti. Säännöksen perusteluista ilmenee, että julkisuuden ulkopuolelle tällä perusteella jäävien asiakirjojen ei ole katsottu olevan julkisuusperiaatteen toteutumisen kannalta keskeisiä asiakirjoja. Korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisukäytännön (KHO 2015:171) perusteella julkisuuslain 5 §:n 4 momentissa julkisuusperiaatteesta säädetty poikkeus voi koskea ainoastaan toisarvoisia sisäisen viestinnän ja mielipiteen vaihdon asiakirjoja ja eräitä muita vähämerkityksellisiä asiakirjoja.

Virkatehtävien suorittamisen yhteydessä muodostuva aineisto, mukaan lukien päätöksenteon valmisteluun liittyvät asiakirjat, kuuluu pääsääntöisesti julkisuuslain 5 §:n 2 momentissa tarkoitettuihin viranomaisen asiakirjoihin.

Viranomaisten Suomen perustuslaista johtuvan julkisuusperiaatteen vuoksi kynnys tulkita asiakirja sisäisen työskentelyn asiakirjaksi on korkea. Toisaalta asiassa on otettava huomioon viranomaisten viestinnässä tapahtunut muutos ja se, että viranomaisille ja viranhaltijoille on mahdollistettava alustavien luonnosten käsittely ja vapaa kommunikointi sähköisin menetelmin julkisen hallinnon tehtävien asianmukaiseksi hoitamiseksi.

Kunnanjohtaja

08.06.2026

§ 4/2026

Vt. kunnanjohtajan ja talous- ja hallintopäällikön tai elinvoimajohtajan välillä ei ole lähetetty sellaisia sähköposteja, jotka julkisuuslain 5 §:n 3 momentin 2 kohdan perusteella katsottaisiin viranomaisen asiakirjaksi. Toisaalta viestit eivät ole myöskään sisältäneet sellaista tietoa, että ne arkistolainsäädännön mukaan olisi liitettävä arkistoon, jolloin julkisuuslain 5 §:n 4 momentin mukaan lakia ei tällaisiin asiakirjoihin sovelleta.

Päätös

Tietopyynnön kohteena olevat viranhaltijoiden viestit ovat sisällöltään yksittäisten henkilöiden keskinäistä viestienvaihtoa, joka on sisällöltään tarkoitettu luottamukselliseksi mielipiteen- tai tietojenvaihdoksi, eivätkä ne näin ollen ole julkisuuslain piiriin kuuluvia viranomaisen asiakirjoja. Kysymys ei ole myöskään sellaisesta viranomaisten välisestä neuvottelusta, yhteydenpidosta tai muusta niihin verrattavasta viranomaisen sisäistä työskentelyä varten laadituista asiakirjoista, jotka niiden sisältämien tietojen perusteella olisi arkistolainsäädännön mukaan liitettävä arkistoon. Kysymys on näin ollen asiakirjoista, joihin ei julkisuuslain 5 §:n 3 momentin 2 kohta ja 4 momentin säännökset huomioon ottaen sovelleta julkisuuslakia.

Mikko Merikanto
Kunnanjohtaja

Tiedoksi

Matti Torvinen